

Kuidas ma mõjun vs. kuidas mind mõistetakse

Margit Raid
Miski OÜ

Terminid (viide: EKSS ja EKI)

- MÕJU - millestki v. kellestki lähtuv teat. muutust esile kutsuv toime. (viide: EKSS)
- SOTSIAALNE MÕJU - otsene vastus teise isiku või grupi poolt välja kutsutud välistele mõjutustele, mis avaldub hoiakute ja käitumise muutustes
- MÕJUSTAMINE - soovitud suunas arusaama kohalejõudmiseks kasutatav info. Tihti võrreldud manipulatsiooniga
- MÕJUVÕIM - mõjuvõim, võime mõjuda v. mõjutada, mõjuvus; autoriteet
- MÕJU KURITARVITAMINE - osapoollele omakasuliku info suunamine
- *MÕJUPIMEDUS. 9. oktoober 2017, nobelist Richard Thaler sel teemal..

Suhtlemispsühholoogia üks alustõdesid ütleb, et see, kuidas öeldakse, on tähenduslikum kui see, mida öeldakse. (*Lehtsaar, T.*)

- Heatahtlikud sildid + tähendusrikas hääletoon
  - Metafoori abil kirjeldamine, kultuuriruumi põhisus
    - Hinnangud liiguvad zoologia valdkonda: koduloomad!
      - Kahtlused pädevuses ja tervises
        - Kaasatakse avalikkus; firmasisene sildikleepimine
          - Religioosne äratundmine läbi saatana loomingu
            - Osapool ei jää enam inimeseks nimetatuks

Silt võõrandub tegelikkusest esmalt seepärast, et silt väljendab eelarvamust teise osapoole suhtes. Eelarvamus aga tähendab seda, et me ei lähtu suhtlemisel sellest, kes teine tegelikult on, vaid oma **suhtumisest ja hoiakutest**. Tihti hakkab silt elama oma elu...

- <http://arvamus.postimees.ee/4257933/tonu-lehtsaar-saatana-sigidikud-valguse-inglid-eeslid-ja-mokud-ehk-sildistamine-konfliktis>

Tihti pole töösuhtes kontakt osapoolte vaba tahe

**Vähemasti mitte objektiivsetel alustel kujunenud.
lisandub subjekti MÕJU*

Sotsiaalne suhtlemine toimub kontekstis ja selle konteksti moodustab paljuski meie varasem sotsiaalne kogemus. Sotsiaalne identiteet: Inimesel on tendents grupeerida asju ja nähtusi ning otsida toiminguid, mis lubaksid meil endast hästi mõelda.

Kultuuriline kontekst - tehakse katteta oletusi

Suunaja mõjud suhtlemisel saavutavasse olukorda

MÕJUSTAMINE; MANIPULEERIMINE vrs. EETIKA

CREMLIN: **HIRM**, mis hoiab meil tagasi tegemast midagi, mida me teeksime! Et mõjuda. *Marilyn Atkinson*

- Hirm unistada (negatiivne sisekõne: ma ei tea, mida ma tahan..)
- Hirm ebaõnnestuda (senised kogemused seljakotis), .. ma ei ole selleks võimeline
- Hirm teisi häirida, võrdlus ühiskonnaga. Kardan või päriselt pole aega
- Hirm konflikti ees, inimene kardab protsessi.
- Väärtused on alateadlikus meeles, st. Tuleb vaid välja selgitada.

Meil kõigil on mõjuvõim ja me kasutame seda kogu aeg, vaatamata sellele, kas teadlikult või mitte.

Richard Thaler märkis:

- **Limiteeritud ratsionaalsus**
- **Sotsiaalsed , valikulised eelistused**
- **Mõõdukalt kaldus enesekontroll**

+

Daniel Kahnemann ja Amos Tversky (varasemad Nobelistid)
lisavad: **Varasema kogemuse jõud + AEG**

Mõjuvõimu liigid: *(Saat, V.)*

- **Sotsiaalne** (vanus, sugu, haridus, tervislik seisund, välimus jne): muutuv keskkond vähendab liigi olulisust
- **Isiklik ehk psühholoogiline** (enesekindlus, emotsionaalne ja sotsiaalne intelligentsus) – mitteformaalne mõjuvõim kasvab läbi juhuslikkuse koolkonna toe
- Rollist või ametipositsioonist tulenev – **formaalne mõjuvõim** ei ole enam ametipõhine, vaid interdistsiplinaarne.

Ega info süüdi pole, et teda nii palju on!

FAKT: Interdistsiplinaarsus töötab

**Mõjumine ei võrdu mõistmine
Mõjutamine muudab mängu,
kuidas?**

Järgmine slaid: MÕJU tasandid (autori uurimus)

- **Intiimne tasand** ehk meie sisemaailm ja selle suhtestumine ümbritsevasse. Väga dominantne on varasema kogemuse ja seostatuse mõju. Alateadvuse haare on hoomamatu.
- **Isiklik tasand** ehk suhtes isiku tasandil. Siin on enim mõju rollil ja rolli ootusel meile. Mängu tuleb käitumismustrite kogum varasest noorusest.
- **Grupitasand** ehk meeskond meie ümber. Nii sisekliendi tasandil kui väliskliendi tasandil. Grupikäitumise mõju meile on nähtav. Juhuse roll kasvab. Kogukondlik teguviis mõjutab. Ja ka piirab.
- **Sotsiaalne tasand**, kuhu kuuluvad ühiskonna ja organisatsioonide sümbolid, turukäitumise mõjud ja vastandumine. (kas võtan kohustuse või loon; kas pean või tahan; kas mõjutan) Suurim väljakutse on hakkama saada riikideülese mõjumaatriksiga, kus on meie teadmised ahtad.
- **Ilmastumise tasand**. Siin tasandil on suurim muutus toimunud läbi globaliseerumise. Kõik on mõjutatav. Sõltub vaid, kuidas mind mõistetakse ja kui kaugemale julgen minna..

Vanus mõjutajana *(Cross, K. Patricia.)*

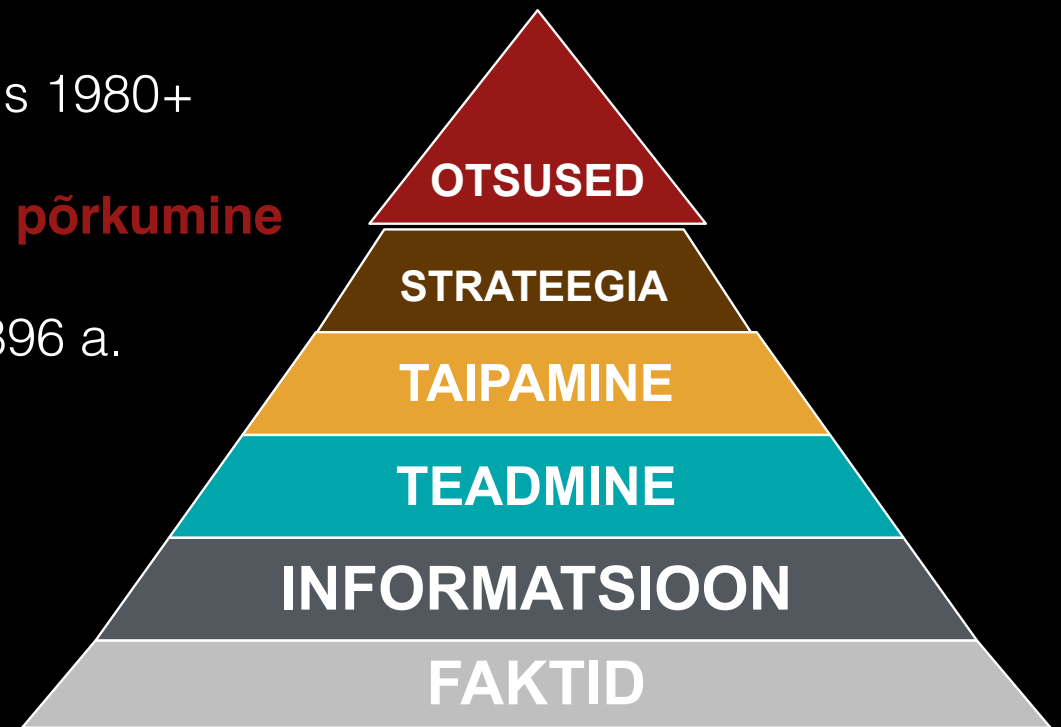
- **Eemaldumine lapsepõlvkodust** (18- 22): konflikt liigsele kontrollile, eduelamuste suurus võrreldamatu, julgustamine ja suunamine olulised.
- **Siirdumine täiskasvanute maailma** (23-28): esimene lumi sulab alati, kunagi enam ei ole ma nii tark kui siis, maailmale enese tõestamine. Juhtidele ei allu, vajab lühiajalisi kohustusi.
- **Stabiilsuse otsingud** (29- 34): oluline uskuda, et olen teinud õigeid valikuid, esimese tiiru kodude ja enda elu planeerimise kinnituse soov. Kõike jagub mentaliteet. Pidu, siis hommikuni. Tööalaselt kiire kohustuste täitja või siis kohtade vahetaja.
- **Iseendaks saamine** (37- 42): väljapoole ei ole enam nii tähtis kui sissepoole. Valusad õppetunnid aitavad. Kontekst muutub oluliseks. Esimene ring saab täis. Alustatakse uuesti õpinguid, fookus võib minna majast välja, riigist välja, ühest suhtest välja.
- **Stabiilsuse saavutamine** (45-55) Aeg, mida ma kulutan selle või tolle tegemiseks, muutub väärtuseks ja seda niisama ei jagata. Fookus kui on paigas, torgi nii vähe kui võimalik.
- **Küpsuse saavutamine** (57-64) Paljud tahavad oma teadmisi teistele jagama hakata. Oskus vait olla seal, kus enne oli sõnu miljoneid. Tervis muutub oluliseks. Töökohast kinnihoidmine ka.
- 65 + äärmuslikkus: puhas rõõm vs. hädaorg. Kokkuvõtteid tegema ei kiputa.

Tugevam isikupõhine mõju läbi
verbaalse võimekuse

AEG ja aja väärtustamine
2 minuti tagasisidestamine
5 minuti võimustamine
Prokseeemika võimekus

Aja lugu mõju tõlgendamisel

- Neuroteaduse tõestatud irratsionaalsus 1980+
- **Majandusteaduse ja psühholoogide pörkumine**
- Psühholoogia kui koolkonna mõiste 1896 a.
- Sisemise tarkuse mõiste 1865 a.
- Kaasaegne majandusteadus 1776 a.
- Diplomaatia 1648 a.

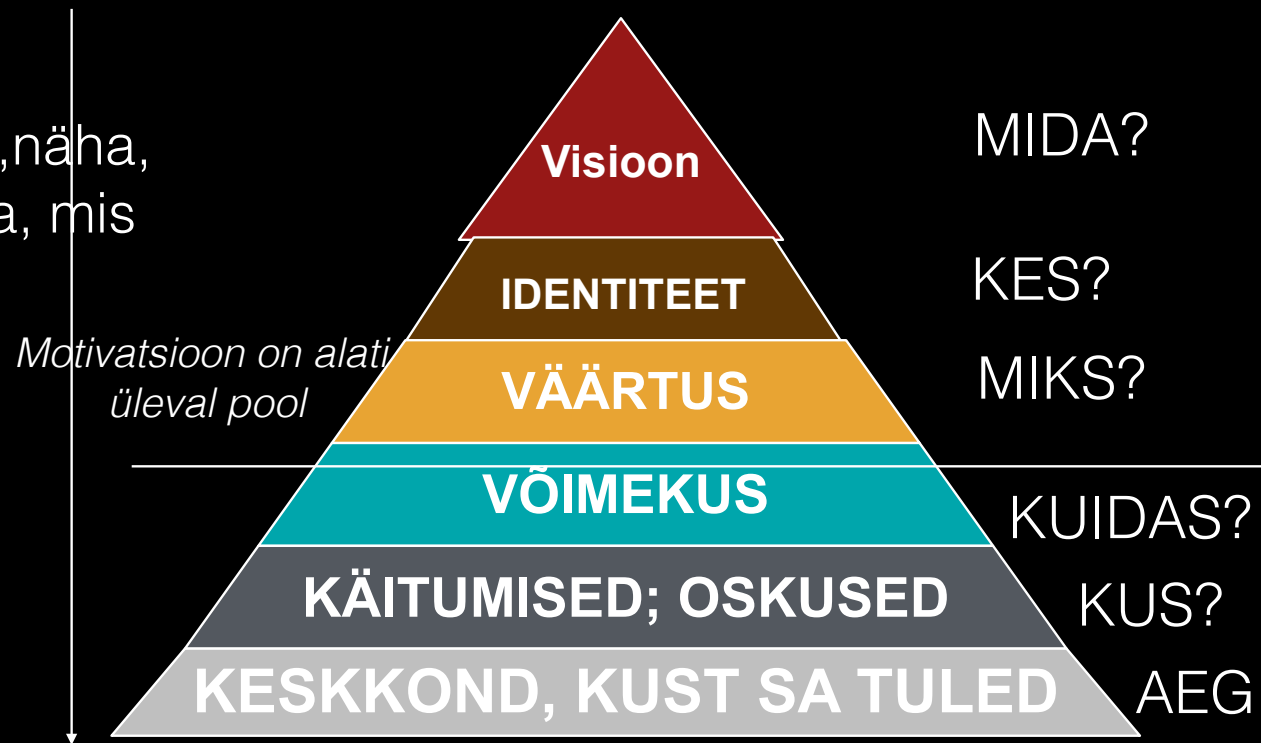

Joonis: Otsustamise hierarhia, Reimann, S.

Loogilised tasandid *(Robert Dilts)*

Üleval strateegia, all taktika

- Mida Sa tahad saavutada?
- Mida Sa soovid sel aastal kogeda, näha, teada sada, õppida, kuulda, tunda, mis annab elule väärtust?
- Mida Sa soovid saavutada?
- Mida Sa tahad tunda?
- Kuidas Sa kujutad ette ihaldatud tulevikku?

Logical levels by Robert Dilts

MÕJU INTELLIGENTSUS

- **Perekonna jõud**, mis kasvab üle kogukonna jõuks
- **Tähendusrikkus**, mis kinnitab ümbritseva mõju Sinu sooritusele
- Roll, kuhu astud, eeldab sinult **enesekindlust** ja eneseusku. Ametivabalt.

Isikliku mõjuvõimu olemasolu ja selle arendamine on eelduseks formaalse mõjuvõimu efektiivsele kasutamisele.

Lisa: Mõju läbi **kompetentside**

(allikas: Booz Allen Hamilton)

- Julgus tõstatada/märgata (selleks, et mitte põletada aega)
- Oskus oma soovid ja oodatu kõrvale jätta ning mitte domineerida diskuteerides
- Mängulisus otsuste ja lahenduste suunal (vaatenurga muutus, perspektiivide vaade)
- Järjekindlus teadmises, et otsused ei garanteeri veel tegutsemist
- **Mõju tasakaalustamine** (ehkki oled juht ametlikus võtmes, ole teadlik pimesi domineerimise osas)

Käitumismustrid *(R. Bolton)*

- **Agressiivne käituja** reageerib üle, põhjus üliarenenud vastutus ja kohusetunne, viha lühiajaline. Paraku korduv.
- **Alistuv käituja** näeb emotsioone läbi enda rolli ja kipub end seadma madalamale kui meeskonnas tema eriala teadmiste sisend on, kogub endasse ja võib juhtuda et plahvatab ettearvamatus kohas, lahkub ennast haletsedes. Vajab juhi tuge ja tunnustust ning kaasamist.
- **Kehetstav käituja** on teadlik tõsiasi, et inimesed on erinevad ja *ad-hoc* meeskonnad ei saa kohe kõike üheselt aru saada. Pakub välja objektiivseid lahendusi, mõõdab mõju ja muutust, tunnustab ja märkab. Teab, et kuulamine ja kuulmine on ülereageerimisel eriolukordade puhul komistuseks.

Suhtlemismängud *(E. Berne)*

- Inimene käitub kolmes peamises mustris: nagu laps, nagu täiskasvanu või nagu lapsevanem.
- Laps jonnib kuni saab oma tahtmise (liivakasti tasemel mängud) ja oh häda kui meeskond tal seda teha lubab.
- Lapsevanem reageerib üle ja/või teeb kõik ise ära.. ning siis kui teised koju lähevad, teeb oma tööalased asjad ka ära..
- Täiskasvanu objektiviseerib, loob põhjendustele seosed ja aitab muutust märgata ning tunnustada. Süsteem ei saa süüdi olla, inimesed, kes põhjustavad olukorra, on.

Kordaläinud konv. tarvis on vaja kahte asja: preparation and luck. Õnneks..

- Omapärase käitumiselementide perioodilisustabeli loojad juhtimiskonsultant Geoffrey Abdian ning psühholoog ja filosoofiadoktor Sven Arvidson on õnne asetanud erilisele kesksele kohale (ingl k. luck on selles kontekstis "õnnelik juhus").
- Omaduste ainulaadsuse poolest on õnn võrreldav Mendelejevi perioodilisussüsteemis vesinikuga. Õnne aine kaaluks on märgitud null oma ääretult ebastabiilse ja muutliku olemuse tõttu. Õnne definitsiooniks on autorid nimetanud: "Mõjuomav juhuse areng või asjaolu."